

Govor Josipova

Jajić, Ema

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:142:829160>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-20**

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet Osijek

Preddiplomski studij hrvatskog jezika i književnosti i mađarskog jezika i
književnosti

Ema Jajić

Govor Josipova

Završni rad

Mentorica: doc. dr. sc. Silvija Ćurak

Osijek, 2023.

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet Osijek

Odsjek za hrvatski jezik i književnost

Preddiplomski studij hrvatskog jezika i književnosti i mađarskog jezika i
književnosti

Ema Jajić

Govor Josipova

Završni rad

Mentorica: doc. dr. sc. Silvija Ćurak

Znanstveno područje: humanističke znanosti, polje: filologija, grana: kroatistika

Osijek 2023.

Prilog: Izjava o akademskoj čestitosti i o suglasnosti za javno objavljivanje

Obveza je studenta da donju Izjavu vlastoručno potpiše i umetne kao treću stranicu završnoga, odnosno diplomskog rada.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napisao/napisala te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s navođenjem izvora odakle su preneseni.

Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasan/suglasna da Filozofski fakultet u Osijeku trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku 11.9.2023.

EMA JAJIĆ, 0122232397

Ime i prezime studenta, JMBAG

Sadržaj

1.	Uvod.....	1
2.	Kajkavsko narječje i zagorsko – međimurski dijalekt	2
3.	Jezična analiza govora Josipova.....	3
3.1	Fonologija.....	3
3.1.1	Naglasni sustav.....	3
3.1.2	Vokalizam.....	4
3.1.3	Konsonantizam.....	4
3.2	Morfologija.....	5
3.2.1	Imenice.....	5
3.2.2	Pridjevi.....	8
3.2.3	Zamjenice.....	9
3.2.4	Brojevi.....	9
3.2.5	Glagoli.....	9
3.2.6	Prilozi.....	11
3.2.7	Prijedlozi.....	11
3.2.8	Veznici.....	11
3.2.9	Čestice.....	12
3.3	Tvorba riječi.....	12
4.	Leksik Josipova.....	13
5.	Zaključak.....	16
6.	Literatura i izvori.....	17

Sažetak i ključne riječi

Cilj završnog rada, kojemu je tema govor Josipova, jest prikazati detaljnu analizu zagorsko-međimurskog dijalekta kojim se govori u selu Josipovo koje se nalazi na štokavskom govornom području. Kajkavsko narječje rasprostranjeno je na području sjeverozapadne Hrvatske, a Josipovo naseljava stanovništvo iz Stubice, Bistre, Jakovlja i ostalih područja Zagorja koja se nalaze na kajkavskom govornom području. Naseljavanje Josipova započinje oko 1945. godine zbog migracija u Drugom svjetskom ratu te od tada stanovništvo Josipova njeguje jezik svojih predaka i čuva odlike zagorsko-međimurskog dijalekta. Josipovo se nalazi u Slavoniji, u općini Sopje te zbog geografskog smještaja dolazi do utjecaja štokavskog narječja, uglavnom na mlađe stanovništvo. Kulturno-umjetničko društvo organizira manifestaciju kojoj je cilj očuvanje tradicije, ali i stvaranje novih tradicija. Analiza govora Josipova temelji se na zvučnome zapisu snimljenome 2023. godine s kazivačicom rođenom 1970. godine u Josipovu koja je u svom govoru očuvala zagorsko-međimurski dijalekt. Analiza govora prikazat će se na fonološkoj, morfološkoj i leksičkoj razini.

Ključne riječi: govor Josipova, kajkavsko narječje, zagorsko-međimurski dijalekt, štokavsko govorno područje

1. Uvod

Kajkavskim narječjem govori se na području sjeverozapadne Hrvatske, no kajkavština se prostire i dijelom Slavonije, u selima koja se nalaze u blizini Vaške koja je okružena štokavskim narječjem. Općina Sopje nalazi se u Virovitičko – podravskoj županiji, blizu granice s Mađarskom. Općini Sopje pripadaju sljedeća naselja: Grabić, Nova Šarovka, Sopje, Novaki, Kapinci, Vaška, Španat, Višnjica, Gornje Predrijevo, Josipovo, Sopjanska Greda. U ovome završnom radu analizirat će se govor sela Josipovo čije stanovništvo čine doseljenici iz sjeverozapadne Hrvatske koji njeguju kajkavsko narječje, odnosno zagorsko-međimurski dijalekt te nastoje očuvati tradicije, ali i stvarati nove.

Selo Josipovo, prema popisu iz 2021. godine, naseljava 270 stanovnika. Prijašnji naziv Josipova jest Ciganka, a ime sela promijenjeno je 1991. godine. Josipovo naseljava stanovništvo Stubice i okolice oko 1945. godine zbog migracija koje je uzrokovao Drugi svjetski rat. U Josipovu postoji manifestacija koju organizira Udruga žena Josipovo, a naziva se *Zagorske jeseni*. Cilj manifestacije jest njegovanje kulture i jezika predaka koji su naselili Josipovo iz Stubice, Bistre, Jakovlja i ostalih područja Zagorja. Od 2016. godine u Josipovo dolaze brojna kulturno – umjetnička društva kojima je cilj očuvanje tradicije.

Stanovnici Josipova govore zagorsko – međimurskim dijalektom koji se smatra jednim od glavnih dijalekata kajkavskog narječja. Zbog smještaja na štokavskom govornom području, u govoru mlađih stanovnika uočavaju se štokavske osobine, dok starije stanovništvo čuva odlike zagorsko – međimurskog dijalekta.

U ovome završnome radu detaljno će se analizirati i prikazati fonološke, morfološke i leksičke osobine govora Josipova prema zvučnome zapisu snimljenome s izvornom govornicom rođenom u Josipovu. Kazivačica rođena 1970. godine u svome govoru očuvala je odlike zagorsko – međimurskog dijalekta.

2. Kajkavsko narječje i zagorsko – međimurski dijalekt

Hrvatski jezik čine tri narječja: štokavski, čakavski i kajkavski. Kajkavsko narječje prostire se na sjeverozapadnom dijelu Republike Hrvatske, na dva područja okružena štokavskim govorima: Hrvatsko Selo i Vaška, na nekoliko područja u susjednoj Mađarskoj: Tótszerdahely, Berzencze, Babócsa, Lakócsa, Hidegség, Fertőhomok, te na srpskom i rumunjskom dijelu Banata: Boka, Neuzina, Klarija i Keča. (Celinić, 2020:1-2) Upitno-odnosna zamjenica *kaj* uzrok je naziva kajkavskog narječja. Na temelju triju klasifikacijskih kriterija kajkavskog narječja koja čine refleksi *tj, *dj, *stj/skj, *zdj/zgj, refleksi ě, ə, naglasni razvitak i refleksi o, ĩ razlikujemo šest dijalekata kajkavskog narječja, a to su:

- zagorsko-međimurski dijalekt
- križevačko-podravski dijalekt
- turopoljsko-posavski dijalekt
- prigorski dijalekt
- goranski dijalekt
- donjosutlanski dijalekt

Razlikuju se tri glavna razdoblja u razvoju kajkavštine, a to su (Lončarić, 1997:164):

1. razdoblje do 10. st.

2. razdoblje od 10. do 15. st., s dva podrazdoblja:

a) do 12. st., kad je izdvojena kao posebna jedinica srednjojužnoslavenskoga dijasistema;

b) od 13. do 15. st., do 15. stoljeća kajkavština se formirana kao narječje

3. razdoblje od 15. st. do danas, s dva podrazdoblja:

a) do kraja, odnosno do polovice XVII. st. u tom podrazdoblju kajkavština gubi na zemljištu, i to na jugu, jugoistoku te posebno na istoku u Slavoniji

b) od 17./18. st. do danas: manji dio izgubljenog zemljišta na istoku kajkavština ponovo zadobiva, a miješanjem različitih kajkavskih tipova i u dodiru sa slavonskim, staroštokavskim i novoštokavskim govorima formiraju se novi govorni tipovi (među njima prilično velika skupina u Moslavini, Podravini i na Bilo-gori) - sjevernomoslavački dijalekt.

Prvi zapisi iz 12. stoljeća čine značajan uvid za prepoznavanje kajkavštine kao jednog od pet osnovnih idioma srednjojužnoslavenskoga dijasistema. (Lončarić, 1996:1) Lončarić navodi kako je kajkavsko narječje najslabije istraženo od svih naših narječja, a za neka područja ne postoje ni osnovni podatci. (Lončarić, 1996:13)

Josipovo je jedno od područja koje nije spomenuto u literaturama te ne postoje podatci o selu u okviru kajkavskog narječja na području Slavonije. Nalazi se u neposrednoj blizini Vaške u kojoj se govori sjevernomoslavačkim dijalektom, no analizom govora Josipova utvrđuje se postojanje zagorsko-međimurskog dijalekta.

Josipovo naseljava stanovništvo Stubice i okolnih mjesta na čijem se području govori zagorsko – međimurskim dijalektom. Zagorsko – međimurski dijalekt i danas je rasprostranjen na području Josipova, no zbog svog geografskog položaja uočavaju se utjecaji štokavskog narječja. Lončarić navodi kako postoje kajkavsko-štokavski odnosi u Slavoniji te postoji više situacija s obzirom na domenu kajkavštine te da je tu: „riječ o širenju neke pojave u okviru jedne jedinice, jednog dijasistema, o širenju jednog područja, točke, žarišta, na drugo.“ (Lončarić, 1997:163)

3. Jezična analiza govora Josipova

Govor Josipova analizirat će se na fonološkoj, morfološkoj i leksičkoj razini prema zvučnome zapisu izvorne govornice Josipova rođene 1970. godine.

3.1 Fonologija

3.1.1 Naglasni sustav

Naglasak je istodobnost izgovorne jačine, dužine i tona kojim ističemo jedan slog u riječi, a u suvremenom hrvatskom književnom jeziku četiri su naglasaka: kratkosilazni naglasak, kratkouzlazni naglasak, dugosilazni naglasak i dugouzlazni naglasak. (Ham, 2017:26) Osnovnu kajkavsku akcentuaciju čine jedan kratki i dva duga akcenta, a to su kratki, dugosilazni, cirkumfleks i dugouzlazni, akut. (Lončarić, 1996:47) U zvučnome zapisu uočava se da govor Josipova posjeduje sva tri naglasaka, ali se uočavaju i odstupanja pa se pojavljuju sljedeći naglasci:

kratkosilazni: *rodila, dvòrišću, koščice, igràli, zbòr, prodàti*

kratkouzlazni: *skùp, zvàl, sòbe, skùpljat, pljèvu*

dugosilazni: *duhàn, penêz, pučâstil, dumâća, kobâse, skrivâč*

dugouzlazni: *zâbavu, déca, píjac, prodâti, pérja*

3.1.2 Vokalizam

Vokalski sustav koji se može pretpostaviti kao polazni za kajkavštinu, za sve suvremene kajkavske govore jednak je ishodišnom sustavu hrvatskoga dijasistema kao cjeline. (Lončarić, 1996:67) U zagorsko – međimurskom dijalektu na području Josipova uočava se ekavski odraz jata: *rešili, donesel, gde, deca, suseda, sedeli, lena, letnje, čovek, semenje...* Ijekavski odraz jata uočavamo u pridjevima *lijepe* i *lijena*, dok je jekavski prisutan u glagolu *živjeli*.

Karakteristično za kajkavsko narječje jest refleks poluglasa koje se odražava kao glas *e*. Refleks poluglasa uočljiv je u primjerima: *denes, den, pes*. Zbog utjecaja štokavskog narječja u govoru se uočavaju odstupanja: *daska* umjesto *deska*.

Samoglasnik *u* zamijenjen je konsonantom *v* u većini primjera gdje se *u* upotrebljava kao prijedlog: *v selu, v škole, v Zagrebu, v sobe, v polju*. Kada se upotrebljava ispred riječi koja započinje slovom *v*, pojavljuje se oblik *vu* što je uočljivo u primjerima *vu vrtu, vu varošu*.

Protetičko *v* uočljivo je u riječima *vglavu, voka, vhrane, vsega*. Protetičko *h* i protetičko *j* se ne pojavljuju.

Na kraju sloga *l* ne prelazi u *o*: *bil, skupil, učil, sačuval, pušastil, zval, skuhal, popil...*

Od ostalih specifičnosti u govoru se pojavljuje *e* umjesto *a* u sred riječi: *imeli, tjeden*; *e* umjesto *o* na kraju riječi: *sme, lijepe, adventske vrijeme, zvale, jesme, ugrijeme, smrze*; u umjesto *o* u sred riječi: *dumaća, dubila, pučastil, kubase*.

3.1.3 Konsonantizam

Mijo Lončarić navodi kako: „kajkavski konsonantizam nije doživio velike i različite promijene kao vokalizam i prozodija i u njemu nema tolike raznovrsnosti.“ (Lončarić, 1996:95) U

zagorsko-međimurskom dijalektu skupina *tj* odražava se kao *č*, a *dj* odražava se kao *j* te skupina *stj/skj* kao *šč* i skupina *zdj/zgj* kao *ždž*.

Palatalno *r'* pronalazi se u sljedećim primjerima: *priprjemati*, *rjezanci*, *sprjemala*. Pojavljuje se št umjesto ht: *štele* (htjela). Također je prisutan prelazak *h* u *v* u riječi *muva*, te *h* u *j* u instrumentalu jednine ženskog roda u riječi *sneha*: *sa snejom*. Čr je ostao nepromijenjen: *črnoga*, *črešnje*, osim u primjeru *čeljeni* (umjesto *črljeni*) Depalatalizacija se događa u primjerima: *prijatelj*, *doselenik*, *lubičica*.

Pojednostavljivanje skupova rijetko je, ali je prisutno: *jen*, *jena*, *di*, *las*, *zva* (zvao), *pa* (pao).

Izostanak sibilizacije uočava se u primjerima: *bedaki*, *papriki*, *majki*, *sliki*.

3.2 Morfologija

Mijo Lončarić navodi slijedeće osobine morfologije kajkavskog narječja koje ju karakteriziraju: gubitak dvojine, smanjenje broja tipova deklinacija, gubitak vokativa, komparativni sufix *-(e)š-*, gubitak nesloženih preteritalnih vremena, jedan futur s biti, supin, posebni oblici za dativ, lokativ i instrumental u množini. (Lončarić, 1996:97) U ovome poglavlju prikazat će se promjenjive i nepromjenjive vrste riječi na temelju zvučnog zapisa.

Promjenjive vrste riječi

3.2.1 Imenice

Karakteristika kajkavskog narječja jest da je u većini govora iz sustava nestao vokativ, te se u njegovoj službi pojavljuje nominativ. (Lončarić, 1996:98) U govoru Josipova zabilježen je vokativ kao posebna kategorija u primjerima: *Majko mila!*, *Isusek moj!* Dvojina u govoru nije zabilježena. Imenice se dijele na tri kategorije prema nastavku u genitivu jednine: *a-vrsta*, *e-vrsta*, *i-vrsta*. Imenice kajkavskog narječja također su podijeljene na navedene tri vrste. U govoru Josipova nisu zabilježena odstupanja. U tablici br. 1 prikazana je deklinacija *vrste a* kroz muški i srednji rod jednine i množine, u tablici br. 2 prikazana je deklinacija imenica *vrste e* kroz ženski rod jednine i množine te je u tablici br. 3 prikazana deklinacija imenica *vrste i* kroz ženski rod jednine i množine.

- *Vrsta a*

jd.	Muški rod	Srednji rod
N	<i>ringišpil</i>	<i>sele</i>
G	<i>ringišpila</i>	<i>sela</i>
D	<i>ringišpilu</i>	<i>selu</i>
A	<i>ringišpil</i>	<i>sele</i>
V	<i>ringišpil</i>	<i>sele</i>
L	<i>(na) ringišpilu</i>	<i>(o) selu</i>
I	<i>(z) ringišpilom</i>	<i>(pred) selom</i>
mn.		
N	<i>ringišpili</i>	<i>sela</i>
G	<i>ringišpila</i>	<i>sela</i>
D	<i>ringišpilem</i>	<i>selima</i>
A	<i>ringišpile</i>	<i>sela</i>
L	<i>(na) ringišpilima</i>	<i>(o) selam</i>
I	<i>(z) ringišpilima</i>	<i>(pred) selami</i>

Tablica br. 1: Pregled deklinacije imenica *a*-vrste

U imenica a-vrste, u genitivu muškog roda množine pojavljuju se primjeri s nastavkom -
uf: slatkišuf, dečkuf.

- *Vrsta e*

jd.	Ženski rod
N	<i>ljubenica</i>
G	<i>ljubenice</i>
D	<i>ljubenici</i>
A	<i>ljubenicu</i>
V	<i>ljubljenica</i>
L	<i>(o) ljubenici</i>
I	<i>(z) ljubenicom</i>
mn.	
N	<i>ljubenice</i>
G	<i>ljubenici</i>
D	<i>ljubenicam</i>
A	<i>ljubenice</i>
L	<i>(o) ljubenicam</i>
I	<i>(z) ljubenicami</i>

Tablica br. 2: Pregled deklinacije imenica e-vrste

- *Vrsta i*

jd.	Ženski rod
N	<i>tačk</i>
G	<i>tački</i>
D	<i>tački</i>
A	<i>tačk</i>
V	<i>tačk</i>
L	<i>(o) tački</i>
I	<i>(z) tačku</i>
mn.	
N	<i>tački</i>
G	<i>tački</i>
D	<i>tačkama</i>
A	<i>tački</i>
L	<i>(o) tačkama</i>
I	<i>(z) tačkami</i>

Tablica br.3: Pregled deklinacije imenica i-vrste

3.2.2 Pridjevi

Lončarić navodi kako: „znatan dio govora čuva razliku između određenog i neodređenog vida pridjeva, i to prozodijskim sredstvima osim u m. r. jd. gdje je razlika i u nastavku...“ (Lončarić, 1996:104) U govoru Josipova primjećuje se zamjenjivanje *o>e/u* u primjeru: *dobrega, star-uga*. Značajna odstupanja u sklonidbi pridjeva nisu zabilježena.

Komparativni sufiks jest *-eš-*, rjeđe *-ejš-* i *-ej-*, a sufiksi *-š-*, *-j-* se vežu uz pojedine pridjeve, odnosno njihove tipove. (Lončarić, 1996:105) Superlativ je tvoren predmetkom *naj-*. U govoru Josipova pronalaze se pridjevi s komparativnim sufiksom *-eš-*: *menješa, stareša, slabeša, crneša, sporeša, hladneše*. Više primjera postoji sa sufiksima *-š-* i *-j-*: *vekša, lepša, mlajša, boljša, lenjša, skupša*.

3.2.3 Zamjenice

Lončarić navodi kako se sva tri narječja hrvatskog jezika nazivaju po imeničkoj zamjenici za stvar, pa se tako kajkavština naziva po njezinom osnovnom liku *kaj*. (Lončarić, 1996:106) Govor Josipova sačuvao je i druge oblike imeničke zamjenice *kaj* kao na primjer *kuj, kej*. Neodređene zamjenice pravilne su prema *kaj* te nema odstupanja: *nikaj, kajgod*. U pokaznim zamjenicama za 3. lice jednine muškog roda češći je oblik *of* nego *ov*: *Of fertun*. Zamjenica *sav* u govoru Josipova upotrebljava se kao *saf*, te se upotrebljava *sak-*: *Saf narod...*; *Sakega leta*. Mijo Lončarić navodi kako osnova *k/t-olik-* ima *u* umjesto *o* (Lončarić, 1996:107), a isto se može primijetiti i u govoru Josipova: *kulikega, tuliki, ovuliki*. Upitno-odnosne zamjenice glase: *terijeg, teri*. U nenaglašenim oblicima za 3. lice jednine i posvojnim zamjenicama za 3. lice češći su oblici *njemu, njega, njegov, njezin, njihov* nego *negov, nezin, nihov*.

3.2.4 Brojevi

U kajkavskim govorima dvojina se gotovo u potpunosti izgubila kao gramatička kategorija, pa tako i u govoru Josipova nije zabilježena dvojina. Lončarić navodi kako se redni brojevi mijenjaju kao pridjevi, da je u brojevima od 11 do 19 stara sveza dala sufiks *-najst* te u brojnim pridjevima, priložima i imenicama od broja 4 nadalje postoji infiks *-er*. (Lončarić, 1996:105) Odstupanja od navedenog u govoru Josipova nema: *jen, jene, šesteri, trim, sedmereg...*

3.2.5 Glagoli

Mijo Lončarić navodi slijedeće kategorije koje kajkavski glagol pozna (Lončarić, 1996:107):

- Aspekt (nesvršeni i svršeni vid)
- Vrijeme, s paradigmama: prezent, perfekt, pluskvamperfekt, futur
- Način: indikativ, imperativ, kondicional I. i II., optativ
- Stanje: aktiv, pasiv
- Broj: jednina, množina
- Lice: tri lica (u jd. i mn.)
- Infinitivne odlike: infinitiv, supin, prilog, pridjevi: radni i trpni, imenica

U govoru Josipova od glagolskih vremena rijetko je primijećen pluskvamperfekt, a aorist nije korišten, dok su prezent, perfekt i futur često upotrjebljeni:

Kak mi *velime* Ciganke;

Jedva *čekali* ringišpil da *dojde* da se *vozime* na nje.

Onda *dojdeš* doma.

Nismo *bili zaprti* v hiže ko sad.

Pa je čak *znala deti* termofor.

Kovač je *skova*.

Budem zaprla kapiju.

Budem išla vu vrt.

Bit će ljubenica.

Bumo sadili.

Pomoćni glagol biti glasi: *bum, buš, bu, bumo, budete, budu*.

Glagolski načini učestali su u govoru Josipova. Indikativ se pojavljuje u primjerima: *velim, Branka rekla, berem, vadim...*

Imperativ: *Ja joj velim, beri duvan!, Nosi fertun!, Čupkaj polake!*

Kondicional I.: *Bi kupila, bi ljenčarila, bi obrala*. Kondicional II. nije zabilježen.

Optativ: *Neka ti Isusek podari zdravlja i sreće!*

Zabilježeni su glagolski pridjevi radni i trpni: Sad su to *premenili*.

Pa svašta smo *delali*.

U istom krevetu smo *spale*.

Žite se *kosile*.

Pincekovali sme se.

Navek je *nošena*.

Zabilježeni su i infinitiv i supin, a češće je korišten supin: *igrat ćemo se, brat će duvan, tancat na zabavi...*

Glagolski prilozi nisu često korišteni, zabilježen je glagolski prilog sadašnji: *Tancajući bi prošla noć*.

Nepromjenjive vrste riječi

3.2.6 Prilozi

Prilozi koji su najčešće korišteni u govoru Josipova jesu vremenski i načinski, a još se koriste mjesni i količinski. Vremenski prilog *nikad* se pojavljuje kao *nigdar*, prilog *uvijek* se pojavljuje kao *furt, navek, uvek*; mjesni prilozi *tu* i *tamo* pojavljuju se kao *sim* i *tam*. Od načinskih priloga pojavljuju se *jedva jedvice, teške, spore, lijepo*. Kod količinskih priloga, kao i kod načinskih, karakteristična je promjena *o* u *i* pa je: *male, pune*.

3.2.7 Prijedlozi

Karakteristika prijedloga u govoru Josipova jest mijenjanje prijedloga *s, sa* u *z, zu*: *z tačkami, z metlom, z škarami, zu ovim, zu drvetom*. Česta je uporaba prijedloga *pri*: *pri prije, pri Vlade, pri mostu*. Prijedlog *u* zamijenjen je oblikom *v* ili *vu*: *v dvorišću, vu štaglju, vu vrtu, v polju*.

3.2.8 Veznici

Veznici koji se koriste u govoru Josipova nemaju posebne karakteristike. Najčešće veznik *ali* gubi *i* pa je: *al*.

3.2.9 Čestice

Čestica koja je često korištena jest *pak*: *Pak nigdar mi se nije dalo! Pak sam se napila!*

3.3 Tvorba riječi

Izvedenice muških imena vrlo su karakteristične pa su najčešće za ime Andrija izvedenice Daša, Dašek, za ime Antun izvedenica je Tonča, Juraj jest Jura, a Slavko je najčešće Slava. Također se pojavljuju i izvedenice ženskih osobnih imena kao na primjer Dora u Dorica, a na prezimena žena koje bi uzele muževo prezime karakterističan je nastavak *-ova/-eva*: *Draga Rusanova, Marica Ivčekova*. Imena domaćih životinja su *Pisava* (krava), *Šarena* (mačka), *Cifra* (krava). Dijelovi sela imaju službene nazive, ali zbog položaja ili drugih karakteristika ulice su dobile svoje nazive: *Grobljanska i Divlji kraj*

4. Leksik Josipova

bažulj = im., N, mr., jd.; grah

buč = im., N, žr., jd.; buča

cucak = im., N, mr., jd.; pas

čeljene = prid., N, sr.; crveno

čijati = gl., inf.; čistiti perje od rožnatog

dijela

čižma = im., N, žr., jd.; čizma

črijeva = im., N, žr., mn.; crijeva

črešnje = im., N, žr., mn.; trešnje

črni = prid., N, mr., jd.; crn

čuček = im., N, mr., jd.; pjetlić

čuden = prid., N, mr., jd.; čudan

deca = zbirna im., N, sr.; djeca

dečec = im., N, mr., jd.; dječak

delati = gl., inf.; raditi

den = im., N, mr., jd.; dan

denes = vremenski pril.; danas

dihati = gl., inf.; disati

dobre = načinski pril.; dobro

dok ged = vremenski pril.; dokad

donesti = gl., inf.; donijeti

doterivati = gl., inf.; dotjerivati

dotepenec = im., N, mr., jd.; doseljenik

dumaća = prid., N, žr., jd.; domaća

dvorišće = im., N, sr., jd.; dvorište

fertun = im., N, mr., jd.; pregača

friški = prid., N, mr., jd.; svjež

furt = vremenski pril.; uvijek

godin = im., G, žr., mn.; godina

goubec = im., N, mr., jd.; njuška

hititi = gl., inf.; baciti

hiža = im., N, žr., jd.; kuća

igri = im., G, žr., mn.; igara

iskati = gl., inf.; tražiti

iše je = gl., 3. lice jednine, perfekt; išao je

jajca = im., N, sr., mn.; jaja

jake = načinski pril.; jako

jen = gl. br.; jedan

koj ged = neodređena zamj.; štogod

lasi = im., N, žr., mn.; vlasi na glavi čovjeka;

kosa

ljubenica = im., N, žr., jd.; lubenica

ljupati = gl., inf.; lupati

mlajša = prid., N, žr., jd.; mlađa

morem = gl., 1.lice jednine, prezent; mogu	rola = im., N, žr., jd.; pećnica
navek = vremenski pril.; uvijek	roka = im., N, žr., jd.; ruka
neke = neodređena zamj., N; nešto	sadil je = gl., 3. lice jednine, perfekt; sadio
nešći = neodređena zamj., N; netko	je
nigdar = vremenski pril.; nikada	sak = neodređena zamj., N; svatko
nikam = mjesni pril.; nigdje	se = neodređena zamj., N; sve (potpuno
pajcek = im., N, mr., jd.; odojak, prase	obuhvaćanje svih dijelova cjeline,
penez = im., N, mr., jd.; novac	pojedivosti ili cjeline bez ostatka)
pes = im., N, mr., jd.; pas	spati = gl., inf.; spavati
pičiti = gl., inf.; juriti	spukati = gl., inf.; iščupati
pijac = im, N, mr., jd.; tržnica	stareša = prid., N, žr., jd.; starija
pincekovati se = gl., inf.; igrati se	svati = im., N, mr., mn.; sudionici svadbe;
pljeva = im., N, žr., jd.; ljuščice žitnog zrnja	svatovi
poče je = gl., 3. lice jednine, perfekt; počeo	šteti = gl., inf.; htjeti
je	štrukleci = im., N, mr., mn.; slatko ili slano
porinuti = gl., inf.; gurnuti	jelo od tijesta nadjevenog sirom
premenili su = gl., 3. lice množine, perfekt;	šulata = im., N, žr., jd.; salata
promijenili su	tancati = gl., inf.; plesati
preveč = količinski pril.; previše	teca = im., N, žr., jd.; neudana žena
prve = redni br.; prvi	teri = neodređena zamj., N; koji
raca = im., N, žr., jd.; patka	tijevi = pokazna zamj., N; taj
rijetke = vremenski pril.; rijetko	v = prijed.; u

vekša = prid., N, žr., jd.; veća

veliti = gl., inf.; reći

viješ = im., N, mr., mn.; rublje

vrnuti = gl., inf.; vratiti

zaprti = gl., inf.; zatvoriti

zbor = im., N, mr., jd.; proštenje

zelje = im., N, sr. jd.; kupus

zipka = im., N, žr., jd.; kolijevka

5. Zaključak

Govor Josipova analizirao se na osnovi zvučnog zapisa snimljenog 2023. godine s kazivačicom i stanovnicom Josipova, rođene 1970. godine. Analizom se potvrdilo postojanje kajkavskog narječja i zagorsko-međimurskog dijalekta na području Josipova čiji stanovnici dolaze s područja sjeverozapadne Hrvatske, iz Stubice, Jakovlja, Bistre i okolnih područja. Zbog geografskog položaja, na govor Josipova utječe štokavsko narječje, većinom na mlađe stanovništvo. Na fonološkoj razini utvrđeno je nekoliko odstupanja: naglasni sustav posjeduje kratkosilazni, kratkouzlazni, dugosilazni i dugouzlazni naglasak, riječ *deska* zbog utjecaja štokavskog narječja upotrebljava se kao *daska* te je u skupini *čr* promijenjena riječ *črljena* u *čeljena*. Na morfološkoj razini nema odstupanja te su navedeni primjeri promjenjivih i nepromjenjivih riječi. Tablični prikaz donosi deklinaciju imenica *vrste a*, *vrste e*, *vrste i*. Prikazane su izvedenice muških i ženskih imena, imena domaćih životinja i imena dijelova sela te su navedeni primjeri za specifičnost na prezimenima žena koje su uzele muževo prezime, nastavci *-ova/-eva*: *Draga Rusanova*, *Marica Ivčekova*. U poglavlju Leksik Josipova navedene su riječi iz zvučnog zapisa i njihovo značenje. Stanovnici Josipova, iako žive na području štokavskog govornog područja, nastoje očuvati kajkavsko narječje i tradicije predaka koji su zbog migracija u Drugom svjetskom ratu naselili Josipovo.

6. Literatura i izvori

1. Belović, Stjepan; Blažeka, Đuro. 2009. *Rječnik govora Svetog Đurđa (Rječnik ludbreške Podravine)*. Zagreb: Učiteljski fakultet sveučilišta u Zagrebu
2. Celinić, Anita. 2020. *Kajkavsko narječje / Kajkavian*. Hrvatski dijalektološki zbornik, br. 24. Str. 1-37. [Online]
Dostupno na: <https://doi.org/10.21857/y26kec4wv9> (pristupljeno: 28.7.2023.)
3. Državni zavod za statistiku. Popis stanovništva 2021. [Online]
Dostupno na: <https://dzs.gov.hr/u-fokusu/popis-2021/88> (pristupljeno: 28.7.2023.)
4. Ham, Sanda. 2017. *Školska gramatika hrvatskoga jezika*. Zagreb: Školska knjiga
5. Lončarić, Mijo. 1996. *Kajkavsko narječje*. Zagreb: Školska knjiga
6. Lončarić, Mijo. 1997. *KAJKAVSKO-ŠTOKAVSKI ODNOSI U SLAVONIJI Primjer dijalektne interferencije i prijelaznoga područja*. Hrvatski dijalektološki zbornik, br. 10. Str. 163-170. [Online]
Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/202440> (pristupljeno: 1.8.2023.)